Nr 112.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen med förslag till ändrad lydelse av 18 § i förordningen den 15 december 1914 angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket; given Stockholms slott den 19 mars 1915.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t föreslå riksdagen besluta,

att 18 § i förordningen den 15 december 1914 angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket skall från och med den 1 januari 1916 erhålla följande ändrade lydelse:

18 §.

I varje tobaksvaras priskurantpris skall skatt ingå med ett belopp, som motsvarar nedanstående procent av priskurantpriset, nämligen:

för cigarrer och cigarrcigarretter	20 %
» cigarretter	30 %
» karvad tobak	20 %
» spinn-, press- och rulltobak	20 %
» snus	25 %.

De till ärendet hörande handlingar skola riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Axel Vennersten.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 19 mars 1915.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern HAMMARSKJÖLD,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
Statsråden: HASSELROT,
friherre BECK-FRIIS,
STENBERG,
LINNÉR,
MÖRCKE,
VENNERSTEN,
WESTMAN,
BROSTRÖM.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Vennersten anförde:

I mitt yttrande till statsrådsprotokollet den 14 januari 1915 vid anmälandet av frågan om beräkning av statsverkets inkomster för år 1916 framhöll jag, hurusom genom den höjning i prisläget å tobaksvaror, som inträtt till följd av de vid 1914 års senare riksdag vidtagna provisoriska ändringarna i tobakstullen, tillfälle beretts för statsverket att efter monopolets ikraftträdande, vare sig i form av ökad skatteavkastning eller i form av ökad utdelning å statens stamaktier i monopolbolaget, erhålla större inkomst av tobaksmedel än som förut beräknats. Jag meddelade i detta sammanhang, att utredning i ämnet igångsatts, samt att, ehuru utredningen då ännu icke slutförts, av densamma likväl syntes framgå, att berörda inkomst komme att uppgå till minst 10 miljoner kronor. Då inkomstens fördelning på de olika inkomsttitlarna i utredningens

dåvarande skick icke kunde angivas, hemställde jag, att i förslaget till riksstat för år 1916 måtte få upptagas ett belopp av 10 miljoner kronor under provisorisk titel »inkomst av tobaksmonopolet». Denna hemställan vann Eders Kungl. Maj:ts bifall.

Resultatet av den av mig åsyftade utredningen föreligger nu i en av tobaksskattekommitterade den 8 nästlidna februari till mig avlåten skrivelse, innefattande förslag till höjning av de i 18 § av förordningen den 15 december 1914 angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket angivna skattesatserna m. m.; och torde jag nu få till vidare prövning upptaga frågan angående sättet för uttagande av den för år 1916 påräkneliga inkomsten av tobaksmonopolet jämte vad därmed sammanhänger.

Till en början anser jag mig därvid böra erinra om att i de av Kungl. Maj:t vid 1914 års båda riksdagar framlagda förslagen till riksstat för år 1915 under titeln tobaksskatt upptogs en inkomst av 6,000,000 kronor, avsedd att uttagas sedan statsmonopol å tobakstillverkningen i riket införts. Förutsättningen för att berörda inkomst skulle för år 1915 kunna påräknas var, att monopoldriften komme i gång å avsedd tid, den 1 november 1914. Då det emellertid under frågans behandling i riksdagen visade sig omöjligt att till sagda tidpunkt bringa monopolet till stånd eller att över huvud taget bestämma tiden för monopollagstiftningens ikraftträdande, fann sig riksdagen, som visserligen i huvudsak biträdde Kungl. Maj:ts proposition om införande av statsmonopol å tobakstillverkningen i riket, böra ur riksstaten för år 1915 utesluta ifrågavarande skattetitel. För att täcka den budgetbrist, som kunde komma att uppstå till följd av tobaksskattens bortfallande, beslöt riksdagen i sammanhang härmed, enligt vad av dess skrivelse den 13 september 1914 nr 267 framgår, förberörda provisoriska höjningar av tullsatserna för tobak och tobaksvaror, avsedda att gälla för tiden intill monopolets ikraftträdande samt beräknade att tillföra statsverket samma inkomst, som eljest skulle hava influtit i form av tobaksskatt.

I samband med utfärdandet av den av riksdagen antagna förordningen angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket har numera genom kungörelse den 15 december 1914 tiden för monopolets ikraftträdande bestämts till den 1 juni 1915. Från och med sagda dag bör sålunda inkomst av tobaksmonopolet vara att påräkna. Såsom redan framhållits, torde denna inkomst till följd av de numera inträdda ändringarna i prisförhållandena i avseende å tobaksvaror t. o. m. kunna uppskattas till avsevärt högre belopp än som förut beräknats.

Vid bestämmandet av de i 18 § av förordningen angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket angivna skattesatserna var utgångspunkten nämligen den, att statsverket skulle tillföras den beräknade årsinkomsten av tobaksskatt utan annan fördyring av tobaksvarornas dåvarande detaljhandelspris än den, som innefattades i borttagandet av de s. k. konsumentrabatterna. Sedan dess har emellertid, såsom i det föregående antytts, på grund av de vidtagna provisoriska höjningarna av tobakstullarna en betydande prisstegring å samtliga slag av tobaksvaror ägt rum, vilken prisstegring — sådana som förhållandena på detta område gestaltat sig — utan olägenhet torde kunna utnyttjas för att bereda staten ökade inkomster av nu ifrågavarande skattekälla. Någon sänkning av de nu gällande höjda priserna å tobaksvaror torde efter monopolets ikraftträdande och de provisoriska tullförhöjningarnas bortfallande så mycket mindre böra ifrågasättas, som härigenom, enligt vad tobaksskattekommitterade i sin förberörda skrivelse den 8 nästlidna februari framhålla, säkerligen skulle förorsakas betydande olägenheter för fabrikanter, handlande och övriga, vilka på ett eller annat sätt äro sysselsatta inom den inhemska tobaksnäringen. I händelse en dylik prissänkning i och med monopolets ikraftträdande ställdes i utsikt, lärer det nämligen, på sätt kommitterade påpeka, kunna befaras, att allmänheten, i avbidan på tillhandahållandet av de billigare tobaksvarorna, komme att under tiden intill monopolets ikraftträdande i möjligaste mån inskränka sina tobaksinköp, vilket skulle vålla svårigheter för fabrikanter och handlande vid avyttrandet av deras under de höjda tullarna tillverkade tobaksvaror och sålunda kunna leda till, att den enskilda tobakstillverkningen inskränktes eller rent av upphörde redan långt före monopollagstiftningens ikraftträdande.

Höjning av skattesatserna eller icke.

Om man sålunda torde kunna utgå ifrån, att efter monopolets ikraftträdande nu gällande utförsäljningspris å tobaksvaror i huvudsak komma att bibehållas oförändrade, synes däremot, såsom i mitt ovan refererade uttalande till statsrådsprotokollet den 14 januari 1915 antytts och jämväl av tobaksskattekommitterade betonas, tvekan kunna råda om, huruvida den sålunda inträdda prisstegringen bör föranleda höjning av de i 18 § av monopolförordningen angivna skattesatserna eller icke. I förra fallet skulle berörda prisförhöjning direkt tillgodokomma staten i form av ökad skatt, i senare fallet åter i första hand det för monopolets utövning bildade bolaget i form av ökad vinst, därav staten, sedan 6 procent utdelning å preferensaktierna ägt rum, skulle erhålla sin del såsom ägare av samtliga stamaktier i bolaget.

Kommitterade.

För egen del uttala kommitterade i sin meranämnda skrivelse den 8 nästlidna februari såsom sin bestämda uppfattning, att det — åtminstone sedan monopolbolaget kommit över organisationsstadiet — måste anses riktigast, att den ökade konsumentutgift för tobaksförbrukningen, som den inträdda prisstegringen innebär, kommer statsverket direkt till godo såsom skatt, d. v. s. av bolaget till staten redovisas, innan någon utdelning å bolagets aktier äger rum. I enlighet härmed hava kommitterade, såsom redan antytts, funnit sig föranlåtna att hemställa om höjning av de i 18 § av monopolförordningen angivna skattesatserna.

Departementschefen.

På av tobaksskattekommitterade anfört skäl anser jag mig nu böra förorda, att en skatteförhöjning redan vid innevarande års riksdag åvägabringas. Uttryckligen anser jag mig emellertid böra framhålla, att skatteförhöjningen, därest den kommer till stånd, enligt min mening bör avvägas så, att den icke kommer att medföra någon ytterligare fördyring av genomsnittspriserna å tobaksvaror, utan endast tjäna till att i statsfinansiellt syfte utnyttja den på grund av den provisoriska tullförhöjningen redan inträdda prisstegringen å dylika varor. Likaledes anser jag mig böra betona, att en skatteförhöjning, så avvägd, att den i möjligaste mån jämnt motsvarar eller i varje fall icke överstiger nyssberörda prisstegring, icke på något sätt kommer att i vinsthänseende försätta det för monopolets utövning bildade bolaget i sämre ställning än vad av riksdagen vid monopollagstiftningens antagande i dylikt avseende åsyftades.

Tiden för de höjda skattesatsernas ikraftträdande.

Med tobaksskattekommitterade är jag alltså fullt ense därom, att en förhöjning av de i 18 § av monopolförordningen angivna skattesatserna bör äga rum. Innan jag övergår till beräkningarna rörande skattesatsernas storlek och skatteavkastningen för år 1916, torde jag emellertid, i anslutning till innehållet i kommitterades skrivelse, få till behandling upptaga frågan angående den lämpliga tiden för de höjda skattesatsernas ikraftträdande.

Kommitterade.

I detta hänseende anföra kommitterade följande:

»Redan nu anse sig kommitterade emellertid böra anmärka, att de höjda skattesatser, som av kommitterade komma att föreslås, enligt kommitterades mening icke böra tillämpas förr än från och med den 1 januari 1916. Under de första månaderna av sin verksamhet lärer nämligen monopolbolaget få räkna med så stora organisations- och andra omkostnader, att det, för att giva skälig ränta å det i bolaget nedlagda kapitalet, väl torde vara i behov av de merinkomster, som med

de lägre skattesatserna kunna påräknas i anledning av den inträdda prisstegringen å tobaksvaror. Härtill kommer — och detta är enligt kommitterades åsikt icke det minst viktiga — att monopolbolaget, på grund av bestämmelserna om inlösen av de nuvarande tobaksfabrikanternas inneliggande lager av råtobak och halvfabrikat, under sin första verksamhetstid torde komma att i betydande omfattning för sin tillverkning få använda sig av tobak, som drabbats av den nu provisoriskt gällande högre råtobakstullen. Ett kortare uppskov med tillämpningen av de höjda skattesatserna synes för övrigt så mycket mindre vara ägnat att väcka betänklighet, som enligt de i bolagsordningen träffade bestämmelserna rörande vinstutdelning i bolaget, den till utdelning bestämda vinsten i vad densamma överstiger 6 procent å aktiekapitalet till vida övervägande del kommer statsverket till godo. Av sagda vinst skall nämligen enligt bolagsordningen för varje $^7/_8$ procent, som tillfaller stamaktie, endast $^1/_8$ procent tillfalla preferensaktie, intill dess varje preferensaktie erhållit tillhopa 7 procent, då återstående vinst skall fördelas så, att för varje $^9/_{10}$ procent å stamaktie blott $^1/_{10}$ procent tillfaller preferensaktie.»

Departementschefen.

De av kommitterade anförda skälen för uppskov med skatteförhöjningarnas ikraftträdande till den 1 januari 1916 synas mig fullt övertygande. Jag biträder sålunda kommitterades förslag i denna del.

Skattesatsernas storlek samt påräknelig inkomst av tobaksskatten.

Beträffande härefter frågan angående skattesatsernas storlek samt beräkningarna rörande den, med tillämpning av de föreslagna skattesatserna, för 1916 års statsreglering disponibla inkomsten av tobaksskatt torde det tillåtas mig att i sin helhet återgiva vad kommitterade härutinnan anfört. Kommitterades yttrande i detta hänseende är av följande lydelse:

Kommitterade.

»Då det gällt att bestämma de skattesatser, som enligt kommitterades mening lämpligen böra fastställas, för att i statsfinansiellt syfte utnyttja den till följd av tullförhöjningen inträdda prisstegringen å tobaksvaror, hava kommitterade, i överensstämmelse med vad som skett i beräkningarna för den till 1914 års senare riksdag avlåtna propositionen med förslag till införande av statsmonopol å tobakstillverkningen i riket m. m. beträffande de för beskattning disponibla kvantiteterna tobaksvaror utgått från medeltalet av de under åren 1909—1912 inom riket försålda mängderna av dylika varor. Jämväl i avseende å värdet av de sålunda uppskattade beskattningsbara kvantiteterna tobaksvaror hava kommitterade till utgångspunkt tagit beräkningarna för ovannämnda proposition, därvid emellertid de i sagda beräkningar angivna priskurantprisen på grund av de prisstegringar, som inträtt till följd av de vid 1914 års senare riksdag beslutade tullförhöjningarna å tobak och tobaksvaror, ökats med belopp, motsvarande vad fabrikanter och importörer i anledning av berörda beslut hava att erlägga i ökade tullutgifter. Kommitterade hava visserligen icke förbisett, att de inträdda prisstegringarna icke oväsentligt överstiga statens ökade tullinkomster av tobak och tobaksvaror, beroende därpå att fabrikanter och handlande till följd av tullförhöjningen och andra omständigheter numera få vidkännas ökade omkostnader och därför tillgodoräkna sig större vinster, men då det icke torde vara möjligt att åstadkomma någon exakt utredning rörande storleken

av de verkligen vidtagna prisförhöjningarna, hava kommitterade, i fullt medvetande om att med detta förfaringssätt erhålla ett för lågt resultat, ansett sig böra i och för beräkningarna bortse från annan prisstegring än sådan, som direkt motsvarar den ifrågakomna tullökningen.

För uppskattning av det belopp, vartill berörda ökning, räknad å medelkonsumtionen under åren 1909—1912, kan anses uppgå, har använts den metod, som angives i 1909 års tobaksskattekommittés betänkande del. 1 sid. 140 och följande; och har beträffande de inom landet tillverkade tobaksvarorna förhållandet mellan den i varorna ingående utländska och svenska råtobaken antagits vara detsamma som i kommittébetänkandet förutsatts.

Per 100 kilogram tobaksvaror skulle ökningen i tullbelastning ställa sig på sätt av följande tabell framgår:

	Inom landet tillverkade tobaksvaror			Importerade tobaksvaror		
	Belastning per 100 kg.		Ökning i belastningen	Belastning per 100 kg.		Ökning i belastningen
	Före tullförhöjningen den 13 september 1914	Efter tullförhöjningen den 13 september 1914		Före tullförhöjningen den 13 september 1914	Efter tullförhöjningen den 13 september 1914	
	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
Cigarrer och cigarrcigarretter	100.85	302.55	201.70	400	700	300
Cigarretter	84.55	253.65	169.10	400	500	100
Röktobak	60.55	136.90	76.35	120	350	230
Tuggtobak	87.20	174.40	87.20	120	250	130
Snus	44.55	89.1	44.55	120	250	130

Med användning av de sålunda funna värdena å ökningen av tullbelastningen per 100 kilogram av de olika slagen av inom landet tillverkade och importerade tobaksvaror har uppgjorts följande tabell rörande beloppet av tullökningen, räknat å medelkonsumtionen under åren 1909—1912:

	Inom landet tillverkade tobaksvaror		Importerade tobaksvaror		
	Konsumtion	Ökning i tullbelopp på grund av tullförhöjningen den 13 september 1914	Konsumtion	Ökning i tullbelopp på grund av tullförhöjningen den 13 september 1914	Summa ökning i tullbelopp
	kg.	kr.	kg.	kr.	kr.
Cigarrer och cigarrcigarretter	727,267	1,466,898	159,377	478,131	1,945,029
Cigarretter	219,841	371,751	248,092	248,092	619,843
Röktobak	339,309	259,062	58,439	134,410	393,472
Tuggtobak	566,980	494,407	9,085	11,811	506,218
Snus	6,046,312	2,693,632	2,015	2,620	2,696,252
	7,899,709	5,285,750	477,008	875,064	6,160,814

Sedan beloppet av tullökningen, räknad å medelkonsumtionen under åren 1909—1912 sålunda blivit funnet, framgår omedelbart ur nedanstående tabell, vars tvenne första kolumner äro hämtade ur det vid 1914 års senare riksdag framlagda monopolförslaget, huru höga skattesatserna skulle sättas, därest man ville såsom skatt uttaga icke blott de skattebelopp, som med de av riksdagen antagna skattesatserna beräknats inflyta år 1916, utan även den ökade tullinkomst, som de beslutade provisoriska tullförhöjningarna, enligt vad ovan sagts, beräknats giva å den konsumtion, som lagts till grund för de nu ifrågavarande uppskattningarna.

	Enligt monopolförslaget beräknade priskurantpris för 1916 års konsumtion (lika med medelkonsumtionen 1909—1912) kr.	Skattebelopp å 1916 års konsumtion enligt de av 1914 års riksdag beslutade skattesatserna kr.	Ökning i tullbelopp på grund av tullförhöjningen den 13 september 1914 kr.	Enligt monopolförslaget beräknade priskurantpris för 1916 års konsumtion ökade med höjningen av tullbeloppen kr.	Summan av skattebelopp och ökningen i tullbelopp kr.	Skatt och ökad tull i % av priskurantprisen efter tullförhöjningen %
Cigarrer och cigarrcigarretter	18,930,584	2,839,588	1,945,029	20,875,613	4,784,617	22.9
Cigarretter ..	11,775,249	2,355,050	619,843	12,395,092	2,974,893	24.0
Röktobak ...	1,731,062	173,106	393,472	2,124,534	566,578	26.7
Tuggtobak ..	2,516,886	251,689	506,218	3,023,104	757,907	25.1
Snus	10,598,757	1,589,814	2,696,252	13,295,009	4,286,066	32.2
	45,552,538	7,209,247	6,160,814	51,713,352	13,370,061	25.9

Enligt ovanstående tabell skulle sålunda å en uppskattad årsomsättning av 51,713,352 kronor i form av skatt kunna uttagas 13,370,061 kronor eller sålunda 25.9 procent å hela omsättningen mot i monopolförslaget i dylikt hänseende beräknade 15.6 procent. Av åtskilliga skäl torde emellertid försiktigheten bjuda att åtminstone för år 1916 räkna med något lägre konsumtionssiffror än de ovan angivna, varjämte de provisoriska tullförhöjningarnas ojämna inverkan å de olika slagen av tobaksvaror synes böra föranleda till en jämkning i de skattesatser, som erhållas, därest man, såsom ovan skett, vid beräkningarna helt enkelt utgår ifrån att för varje slag av tobaksvaror samma belopp, som på grund av tullförhöjningen inflyter i ökad tull, i stället skall uttagas såsom skatt.

Beträffande storleken av den för år 1916 påräkneliga konsumtionen må till en början erinras om, att i beräkningarna till det vid 1914 års senare riksdag framlagda monopolförslaget förutsättes, att under den första tiden efter monopolets ikraftträdande en avsevärd nedgång i konsumtionen skulle äga rum, varför man ansåg försiktigheten bjuda att för det första budgetsåret beräkna omsättningen av de olika slagen av tobaksvaror till endast 75—90 procent av medelkonsumtionen under åren 1909—1912. Då berörda förslag utgick från att monopolet skulle träda i kraft blott en månad före ingången av det budgetsår, för vilket beräkningarna närmast uppgjordes, medan enligt den nu utfärdade förordningen i ämnet monopolet blir i tillfälle att börja sin verksamhet sju månader före ingången av sagda budgetsår, kan det visserligen synas, som om de faktorer, vilka i förslaget angåvos såsom

ägnade att till en början minska konsumtionen, redan borde hava upphört att verka under det år, varom nu är fråga. Å andra sidan hava emellertid förhållandena å hithörande område numera så väsentligt ändrats dels genom de vidtagna höjningarna i tullsatserna å tobak och tobaksvaror med ty åtföljande prisstegring dels ock genom den till följd av krigsutbrottet inträdda dyrtiden, att det säkerligen skulle vara oförsiktigt att icke förutsätta, att en nedgång i konsumtionen under år 1916 kan komma att äga rum, detta så mycket mer, som åtminstone beträffande vissa slag av tobaksvaror tecken i dylik riktning redan yppat sig.

Om man till en början bortser från den minskning i förbrukningen, som borttagandet av de s. k. konsumentrabatterna kan komma att medföra, torde emellertid, vad först angår snuskonsumtionen, någon nedgång i den ovan beräknade omsättningssiffran knappast vara att befara. Såvitt kommitterade kunnat utröna, hava nämligen de höjda priserna hittills icke varit ägnade att vålla minskning i förbrukningen av denna vara och icke heller föranlett, att den snuskonsumerande allmänheten i någon större omfattning visat sig benägen att övergå till billigare sorter än de förut efterfrågade. Detsamma torde i huvudsak gälla jämväl beträffande röktobakskonsumtionen, medan däremot den sedan lång tid tillbaka påvisbara årliga nedgången i tuggtobaksförbrukningen möjligen torde komma att tilltaga genom den inträdda prisförhöjningen. Även cigarrettkonsumtionen kan förväntas komma att röna inflytande av prisförhöjning och dyrtid; men då denna artikel under de senaste åren haft att uppvisa en ständigt stigande omsättning, lärer man kunna antaga, att konsumtionen för år 1916 icke kommer att understiga medelkonsumtionen under åren 1909—1912. Vad slutligen cigarrer och cigarrcigarretter beträffar kan med bestämdhet påvisas, att den konsumerande allmänheten icke varit villig att underkasta sig de höjda priserna, utan i stor utsträckning minskat sin förbrukning eller övergått till billigare varuslag. Man torde sålunda, även i händelse av något minskad belastning å cigarrer och cigarrcigarretter, för år 1916 böra i avseende å dessa varor räkna med ett icke obetydligt lägre konsumtionsbelopp än det förut angivna.

Huru kommitterade, i överensstämmelse med vad sålunda anförts, ansett sig böra jämka de ovan beräknade konsumtionssiffrorna, framgår av nedanstående sammanställning:

	Enligt monopolförslaget beräknade priskurantpris för 1916 års konsumtion, ökade med höjningen av tullbeloppen kr.	Priskurantpris för 1916 års konsumtion enligt ovan angivna beräkningar kr.
Cigarrer och cigarrcigarretter	20,875,613	18,000,000
Cigarretter	12,395,092	12,400,000
Röktobak	2,124,534	2,100,000
Tuggtobak	3,023,104	2,500,000
Snus	13,295,009	13,300,000
	51,713,352	48,300,000

Vid beräkningen av det konsumtionsbelopp, för vilket skatt år 1916 skall erläggas, tillkommer emellertid ytterligare en faktor, till vilken hänsyn bör tagas.

I och med monopolets ikraftträdande bortfalla nämligen de s. k. konsumentrabatterna, d. v. s. de rabatter och prisnedsättningar, som plägat beviljas kunderna vid köp av tobaksvaror i större kvantiteter än de i handeln vanligast förekommande minimikvantiteterna. Enligt beräkningarna för den nästlidet år framlagda monopolpropositionen uppgingo dessa s. k. konsumentrabatter till så avsevärda belopp, att de i det närmaste motsvarade den skatt, som med de i propositionen föreslagna och av riksdagen godkända skattesatserna enligt samma beräkningar kunde förväntas komma statsverket till godo under monopolets första verksamhetsår. Borttagandet av dessa s. k. konsumentrabatter innebär givetvis en ökning i den konsumerande allmänhetens utgifter för tobaksförbrukningen, ehuru denna ökning endast drabbar de köpare, som äro vana att tillhandla sig sina tobaksvaror i större kvantiteter på en gång. Därest icke den av de provisoriska tullförhöjningarna orsakade prisstegringen å tobaksvaror mellankommit, hade man enligt kommitterades mening kunnat förutsätta, att nu ifrågavarande merutgift under år 1916 av allmänheten burits utan konsumtionsminskning, men då sagda merutgift nu kommer att drabba konsumenterna omedelbart efter den inträffade prisförhöjningen, synes enligt kommitterades mening försiktigheten fordra, att av denna anledning de i sistintagna tabell angivna konsumtionssiffrorna ytterligare minskas. Denna minskning hava kommitterade, med hänsyn jämväl till önskvärdheten av att hava en viss säkerhetsmarginal, ansett sig kunna för alla slag av tobaksvaror beräkna till 10 procent. Med iakttagande härav hava kommitterade sålunda för år 1916 kommit till följande konsumtionssiffror:

Cigarrer och cigarrcigarretter	kronor	16,200,000: —
Cigarretter	»	11,160,000: —
Röktobak	»	1,890,000: —
Tuggtobak	»	2,250,000: —
Snus	»	11,970,000: —
	kronor	43,470,000: —.

Såsom redan antytts, torde förut angivna skattesatser, vilka framstått såsom det rent matematiska resultatet av kommitterades beräkningar rörande de provisoriska tullförhöjningarnas inverkan å tobaksvarornas prisnivå, böra undergå vissa jämkningar, för att skattebelastningen å de särskilda slagen av tobaksvaror må bliva ur olika synpunkter i möjligaste mån lämpligt avvägd. Sålunda torde, då snuset i förhållande till sitt värde jämförelsevis hårt drabbats av den provisoriska tullförhöjningen, en sänkning av den för denna artikel med ledning av berörda tullförhöjning beräknade skattesatsen, 32.2 procent, skäligen böra äga rum, och torde i samband därmed jämväl de på enahanda sätt beräknade skattesatserna för rök- och tuggtobak, respektive 26.7 procent och 25.1 procent, kunna något sänkas. Vidkommande cigarretterna åter, vilka i förhållande till sitt värde jämförelsevis lindrigt belastats genom tullökningen, torde en höjning i den genom beräkningarna erhållna skattesatsen, 24 procent, vara väl motiverad, särskilt om man tager hänsyn till cigarrettkonsumtionens i allmänhet ådagalagda stora bärkraft i beskattningshänseende. Vad slutligen beträffar cigarrer och cigarrcigarretter torde den efter prisförhöjningen tydligt konstaterade nedgången i konsumtionen enligt kommitterades mening böra föranleda någon lindring i den för sagda varuslag beräknade skattesatsen, 22.9 procent.

De skattesatser, vilka kommitterade anse sig böra från och med ingången av år 1916 såsom lämpliga förorda, innehållas i nedanstående tabell, i vilken för jämförelses skull även upptagits såväl de i 18 § av monopolförordningen angivna som ock de ovan omförmälda direkt ur kommitterades beräkningar framgångna skattesatserna.

	Skattesatser i procent av priskurantpriset:		
	Enligt 18 § i monopolförordningen %	Enligt kommitterades beräkningar %	Av kommitterade nu föreslagna %
Cigarrer och cigarrcigarretter	15	22.9	20
Cigarretter	20	24.0	30
Röktobak	10	26.7	20
Tuggtobak	10	25.1	20
Snus	15	32.2	25
	15.6	25.9	

Med tillämpning av de av kommitterade sålunda föreslagna skattesatserna och med utgångspunkt från den av kommitterade beräknade konsumtionen för år 1916, skulle tobaksskatten för sagda år utgå med de belopp, som följande tabell utvisar.

	Priskurantpris kr.	Skattesats %	Skattebelopp kr.
Cigarrer och cigarrcigarretter	16,200,000	20	3,240,000
Cigarretter	11,160,000	30	3,348,000
Röktobak	1,890,000	20	378,000
Tuggtobak	2,250,000	20	450,000
Snus	11,970,000	25	2,992,500
	43,470,000	23.9	10,408,500

Hela den för år 1916 i form av tobaksskatt påräkneliga statsinkomsten skulle sålunda utgöra 10,408,500 kronor, eller 408,500 kronor mer än det i årets statsverksproposition under titeln 'Inkomst av tobaksmonopolet' upptagna beloppet, 10,000,000 kronor.»

Departementschefen.

Mot de av kommitterade använda beräkningsgrunderna samt det resultat, vartill kommitterade med tillämpning av berörda grunder kommit i avseende å skattesatsernas storlek och skatteavkastningen för år 1916, synes mig i stort sett icke vara något att erinra. Visserligen komma, med den av kommitterade använda metoden för bestämmande av de provisoriska tullsatsernas inverkan å tobaksvarornas prisnivå, de skattesatser, vilka framstå såsom det matematiska resultatet av kommitterades beräkningar, att bliva något lägre än vad fallet skulle hava varit, om man kunnat räkna med de i detaljhandeln verkligen gällande priskurantprisen å tobaksvaror. Detta torde emellertid icke vara ägnat att med-

föra någon annan påföljd än att, vid tillämpning av berörda skattesatser, den på grund av den provisoriska tullökningen inträffade prisstegringen å tobaksvaror icke i sin helhet utnyttjas i beskattningssyfte utan delvis kommer monopolbolaget till godo i form av ökad vinst. Med hänsyn till de förut refererade bestämmelserna rörande fördelningen mellan staten och de enskilda aktieägarna av bolagets vinst torde detta förhållande ur statsfinansiell synpunkt icke vara av någon större betydelse och lärer i varje fall vara att föredraga framför den motsatta eventualiteten eller att den ökade skattebelastningen bleve så stor, att den överstege den till följd av tullförhöjningen inträdda prisstegringen å tobaksvaror och sålunda komme att orsaka ytterligare fördyring av dylika varor.

De jämkningar, som av kommitterade vidtagits i de ur beräkningarna direkt framgångna skatteprocenttalen, synas mig väl motiverade. Att genom dessa jämkningar skattebelastningens genomsnittsprocent något minskats torde hava föga att betyda vid det förhållande, att därigenom en lämpligare och rättvisare fördelning av skattebelastningen å de olika slagen av tobaksvaror ernåtts. Särskilt torde, med hänsyn till den provisoriska tullförhöjningens ojämna inverkan i belastningsavseende å de båda varuslagen snus och cigarretter, den av kommitterade föreslagna sänkningen av den för snuset med ledning av berörda tullförhöjning beräknade skattesatsen 32.2 procent till 25 procent samt den i samband därmed förordade höjningen av skatteprocenten för cigarretter från 24 till 30 procent få anses välbetänkta. Då de skattesatser, vid vilka kommitterade efter nu nämnda och andra jämkningar slutligen stannat, synas mig ur olika synpunkter väl avvägda, biträder jag kommitterades förslag i ämnet och tillstyrker alltså, att skattesatserna för tobaksvaror måtte höjas till de av kommitterade förordade procenttal, nämligen för cigarrer och cigarrcigarretter 20 procent, för cigarretter 30 procent, för rök- och tuggtobak 20 procent och för snus 25 procent.

Med tillämpning av ifrågavarande skattesatser hava kommitterade uppskattat den för år 1916 påräkneliga inkomsten av tobaksskatt till 10,408,500 kronor, ett belopp, som med 408,500 kronor överstiger det i årets statsverksproposition under provisorisk titel »inkomst av tobaksmonopolet» upptagna beloppet. Då kommitterades beräkningar rörande tobakskonsumtionens storlek under år 1916 äro synnerligen försiktiga — kommitterade hava sålunda räknat med avsevärt lägre siffror än medelkonsumtionen under åren 1909—1912 — torde utan någon som helst risk hela det ovan angivna beloppet, i avrundat tal 10,400,000 kronor, kunna upptagas å inkomstsidan i 1916 års riksstat.

Därutöver torde emellertid redan under sagda år inkomst av tobaksmonopolet kunna påräknas jämväl i form av utdelning å statens stamaktier i monopolbolaget. I sin skrivelse den 12 december 1914 med inkomstberäkning för år 1916 (såsom bilaga fogad till avdelningen »Inkomsterna» i årets statsverksproposition) har statskontoret — som dock, i saknad av kännedom om tiden för monopolets ikraftträdande, icke kunnat inlåta sig på några närmare kalkyler och endast såsom en möjlighet anfört, att monopolbolaget skulle komma att träda i vinstgivande verksamhet redan under år 1915 — föreslagit, att under titel »utdelning i aktiebolaget svenska tobaksmonopolet» måtte i riksstaten för år 1916 uppföras ett belopp av 100,000 kronor. Då tiden för monopolets ikraftträdande numera bestämts till den 1 nästkommande juni och den under år 1916 förfallande utdelningen å monopolbolagets aktier sålunda kommer att omfatta icke mindre än sju månaders verksamhet, kan det måhända synas, som om det av statskontoret föreslagna beloppet, 100,000 kronor, borde kunna i inkomstberäkningarna icke obetydligt höjas. Enligt min mening torde det emellertid, särskilt på grund av de stora organisations- och andra omkostnader, som monopolbolaget under sin första verksamhetstid lärer få vidkännas, vara rådligast att räkna med, att bolagets utdelningsbara vinst å de första månadernas rörelse kan bliva jämförelsevis ringa. Försiktigheten synes mig därför bjuda att stanna vid det av statskontoret i nu ifrågavarande avseende föreslagna beloppet, 100,000 kronor.

Enligt mitt förslag skulle sålunda — i stället för det i årets statsverksproposition under provisorisk titel »inkomst av tobaksmonopolet» upptagna beloppet 10,000,000 kronor — å inkomstsidan i 1916 års riksstat uppföras *dels* omedelbart efter brännvinsförsäljningsmedlen under titeln »tobaksskatt, *bevillning*» ett belopp av 10,400,000 kronor *dels ock* bland inkomsterna av statens aktier under titeln »utdelning i aktiebolaget svenska tobaksmonopolet» ett belopp av 100,000 kronor.

På grund av vad sålunda anförts hemställer jag, det täcktes Eders Kungl. Maj:t i särskilda propositioner föreslå riksdagen besluta,

1:o) att 18 § i förordningen den 15 december 1914 angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket skall från och med den 1 januari 1916 erhålla följande ändrade lydelse:

18 §.

I varje tobaksvaras priskurantpris skall skatt ingå med ett belopp, som motsvarar nedanstående procent av priskurantpriset, nämligen:

för	cigarrer och cigarrcigarretter	20 %
»	cigarretter	30 %
»	karvad tobak	20 %
»	spinn-, press- och rulltobak	20 %
»	snus	25 %

samt

2:o) under förutsättning av bifall till vad under 1:o) här ovan hemställts,

att å inkomstsidan i 1916 års riksstat skall — i stället för det i innevarande års statsverksproposition under provisorisk titel »inkomst av tobaksmonopolet» upptagna beloppet 10,000,000 kronor — uppföras *dels* omedelbart efter brännvinsförsäljningsmedlen under titeln »tobaksskatt, *bevillning*» ett belopp av 10,400,000 kronor *dels ock* bland inkomsterna av statens aktier under titeln »utdelning i aktiebolaget svenska tobaksmonopolet» ett belopp av 100,000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämde, behagade Hans Maj:t Konungen bifalla; och skulle propositioner till riksdagen avlåtas av den lydelse bil. litt. . . . vid detta protokoll utvisa.

Ur protokollet:
Gunnar Schumacher.